

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นชุดโครงการ (Program Research) ประกอบด้วย โครงการย่อย (Project Research) 3 โครงการย่อย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อสร้างผลงานวิจัยในโครงการวิจัยย่อย 3 โครงการ ได้แก่ โครงการย่อยที่ 1 รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานคร โครงการย่อยที่ 2 การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และโครงการย่อยที่ 3 การประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนรองรับการเข้าสู่ AEC ในพื้นที่ธนบุรี และ 2) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเติบโตของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตของการวิจัยตามพื้นที่ของโครงการวิจัยย่อยที่จะทำการศึกษาวิจัยในจังหวัดกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ ในส่วนของขอบเขตด้านเวลาจะทำการศึกษาตั้งแต่พฤษภาคม 2558 จนถึงตุลาคม 2559 และขอบเขตด้านเนื้อหา จะเป็นการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน ประชากรและตัวอย่าง คือ วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ โดยแต่ละโครงการย่อยจะมีการกำหนดประชากรและตัวอย่างตามกรอบแนวคิดการวิจัยและตามหลักการทางสถิติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชุดโครงการวิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยชนิดแบบประเมินโครงการวิจัย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับโครงการวิจัยย่อยใช้เครื่องมือการวิจัยตามที่แต่ละโครงการออกแบบไว้ ในส่วนการรวบรวมข้อมูลการวิจัยของชุดโครงการวิจัยจะรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการนำโครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 โครงการ

เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อบูรณาการองค์ความรู้ของการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเติบโตของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยที่สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของโครงการย่อย 3 โครงการ คือ ร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลของชุดโครงการวิจัยนี้ คือ การวิเคราะห์แบบการสรุปอุปนัย (analytic induction) ตามแนวคิดของ Florian Zaniecki (1934) และเอ็ดมุนด์ หลินเจริญ (2555)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของชุดโครงการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อสร้างผลงานวิจัยในโครงการวิจัยย่อย 3 โครงการ ได้แก่ การสรุปรูปแบบการวิจัย สรุปผลการวิเคราะห์ความเสี่ยง ดังตารางและสรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยง ดังนี้

1.1 ภาพรวมของผลงานวิจัยในโครงการวิจัยย่อย 3 โครงการ จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งของชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยย่อย 3 โครงการ แสดงภาพรวมให้เห็นถึงวิสาหกิจชุมชนทั้งในกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ สามารถนำหลักการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงทางธุรกิจเมื่อนำมาสร้างบนกรอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่ได้รับการยอมรับทั่วโลกว่าเป็นปรัชญาที่เป็นสากล และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง จะทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถทำงานได้อย่างมีหลักการ และพัฒนาตนเองได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อีกทั้งการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้มีการสร้างเป็นรูปแบบ (model) ขึ้นมานั้นจะยิ่งเป็นการยืนยันได้ว่าวิสาหกิจชุมชนจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะเมื่อนำองค์ความรู้จากรูปแบบไปประยุกต์ใช้ รวมทั้งหากพิจารณาความเชื่อมโยงของชุดโครงการวิจัย และผลงานโครงการวิจัยย่อย 3 โครงการแล้ว นับได้ว่าเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการปฏิบัติงานของวิสาหกิจชุมชนและด้านวิชาการต่อไปได้ในอนาคต

1.2 รูปแบบการวิจัยของโครงการย่อย 3 โครงการ สรุปได้ดังนี้

1.2.1 ความสำคัญและที่มาของการศึกษาวิจัย โครงการวิจัยย่อยที่ 1 จะต่อยอดความรู้ โดยนำเสนอกลยุทธ์เพื่อบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชน ในขณะที่โครงการย่อยที่ 2 และ 3 จะเป็นการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการนำตัวแบบประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับวิสาหกิจชุมชน ทั้ง 3 โครงการวิจัยย่อยสอดคล้องกับความสำคัญและที่มาของชุดโครงการวิจัยที่เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำไปประยุกต์ใช้งาน รวมทั้งขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรมและมีการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน

1.2.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย โครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 โครงการจะทำการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชนสำหรับพื้นที่ที่กำหนด อย่างไรก็ตามการขยายขอบเขตงานจะแตกต่างกัน โดยโครงการวิจัยย่อยที่ 1 ต่อยอดความรู้สู่การสร้างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการวิจัยย่อยที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพ สำหรับวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าโอท็อป ส่วนขณะที่โครงการวิจัยย่อยที่ 3 มีการจัดฐานข้อมูลเพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้งานต่อไปได้

1.2.3 ขอบเขตด้านพื้นที่การดำเนินงาน โครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 กำหนดขอบเขตพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ทั้งที่ตั้งที่ฝั่งธนบุรีและจังหวัดสมุทรปราการ

1.2.4 ดำเนินการวิจัย โครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 โครงการ มีการวิจัยแบบผสมผสานโดยมีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสร้างองค์ความรู้ของงานวิจัยในปัจจุบัน และสอดคล้องกับชุดโครงการวิจัยที่ต้องการสร้างโครงการวิจัยย่อยที่เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน

1.2.5 ผลการวิจัย โครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 โครงการ ได้สรุปผลและตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชุดโครงการวิจัยที่จ้างการทำโครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 โครงการอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งต้องการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งด้านความเสี่ยง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาและเติบโตของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจาก 3 โครงการย่อย ดังนี้

1.3.1 ความเสี่ยงด้านความพอประมาณ ได้แก่ การกำหนดขั้นตอนการผลิตที่ได้มาตรฐาน คณะกรรมการและสมาชิกมีความรู้ด้านการจัดการธุรกิจ และความพร้อมในการผลิตสินค้าและบริการ

1.3.2 ความเสี่ยงด้านความมีเหตุผล ได้แก่ การมีสถานที่จัดจำหน่ายเป็นของตนเอง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดทิศทางการทำงาน การกู้เงินจากแหล่งเงินทุนภายนอก ขนาดการผลิตที่สอดคล้องกับกำลังการผลิต และต้นทุนการผลิต

1.3.3 ความเสี่ยงด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการประเมินความเสี่ยงเกิดจากกิจการของตนเอง การนำรายงานผลทางการเงินไปใช้ประโยชน์ วิธีการผลิตที่ปลอดภัย และการคำนึงถึงอาชีวอนามัย และวิธีแก้ไขผลกระทบจากโรคระบาดของพืชและสัตว์เพื่อการผลิตสินค้าและบริการ

1.3.4 ความเสี่ยงด้านความรู้ (รู้) คู่คุณธรรม ได้แก่ ตลาดและลูกค้า การผลิตที่มีการปนเปื้อนสารเคมี การพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตโดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกิดจากภูมิ

ปัญญาไทย การพัฒนาตราสินค้าให้เป็นที่รู้จัก การแก้ไขผลกระทบจากการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตสินค้าและบริการ และวิธีการแก้ไขผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงาน

1.3.5 ความเสี่ยงด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ การพัฒนาตราสินค้าให้เป็นที่รู้จัก การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าในต่างประเทศได้มากขึ้น เทคโนโลยีในการผลิตสูงกว่าคู่แข่งชั้นและการสร้างตัวแทนจำหน่ายสินค้าเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.4 สรุปผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.4.1 ภาพรวมแนวทางการบริหารความเสี่ยงของวิสาหกิจชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืน

1) ด้านการจัดการ ได้แก่ การพัฒนาความรู้ด้านการจัดการธุรกิจของคณะกรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาฐานข้อมูลความเสี่ยง การสร้างค่านิยม การสืบทอดกิจการ การประเมินความเสี่ยงของวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านการผลิต ได้แก่ การนำนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตสินค้าให้สินค้ามีมาตรฐานสูงขึ้น มีสินค้าและการผลิตที่สอดคล้องหรือเพียงพอต่อความต้องการของตลาด การมีฐานความรู้และองค์ความรู้ในการผลิตผลิตภัณฑ์แก้เกิดปัญหาด้านต้นทุนการผลิตและการขาดแคลนวัตถุดิบ การนำเทคโนโลยีช่วยแก้ปัญหาการผลิต การบรรจุภัณฑ์ การนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เป็นตัวบ่งชี้วัตถุดิบตามสภาพภูมิศาสตร์

3) ด้านการตลาด ได้แก่ การพัฒนาด้านการตลาด การพัฒนาตราสินค้าของตนเอง และการพัฒนาตลาดสินค้าออนไลน์ภายในและต่างประเทศ รวมถึงการส่งมอบสินค้าทันเวลาและไม่เสียหาย

4) ด้านการเงิน ได้แก่ การมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีความละเอียดชัดเจน ถูกต้อง

1.4.2 รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน มีกระบวนการบริหารความเสี่ยง 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การศึกษาสภาพแวดล้อมและบริบทของวิสาหกิจชุมชนตามแบบการศึกษาที่กำหนดไว้

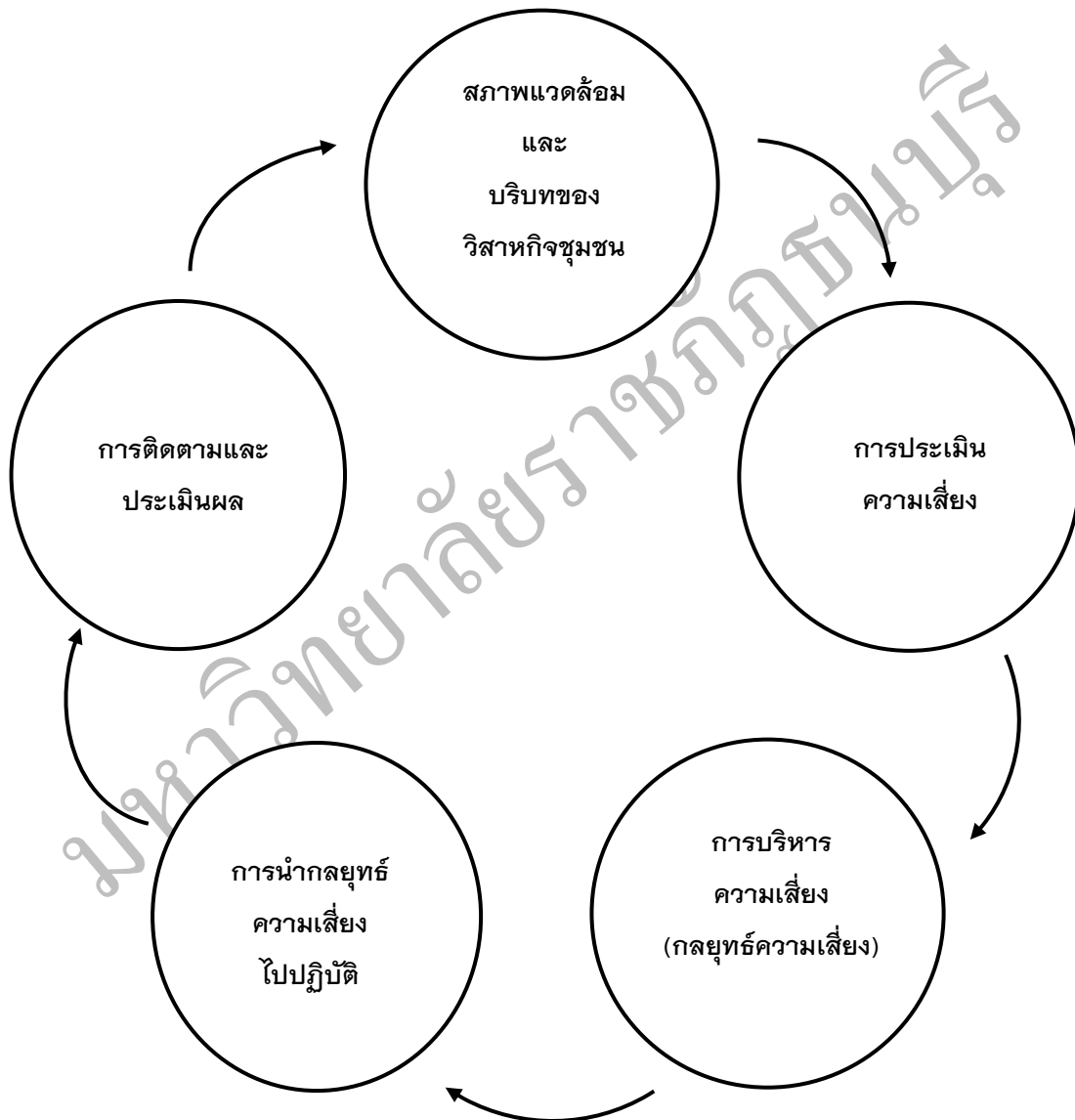
2) การประเมินความเสี่ยงของวิสาหกิจชุมชนตามแบบประเมินความเสี่ยง

3) การบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย แบบกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน และด้านความรอบ (รู้) คู่คุณธรรม

4) การเลือกใช้กลยุทธ์จากแบบกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้เหมาะสมกับผลการประเมินความเสี่ยง และสรุปผลตามระดับความถี่และระดับความรุนแรงของแบบสรุปผลการประเมินและบริหารความเสี่ยง

5) การปฏิบัติและติดตามผลการดำเนินงานตามแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน

สำหรับกระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอน สามารถแสดงได้ดังภาพ 15

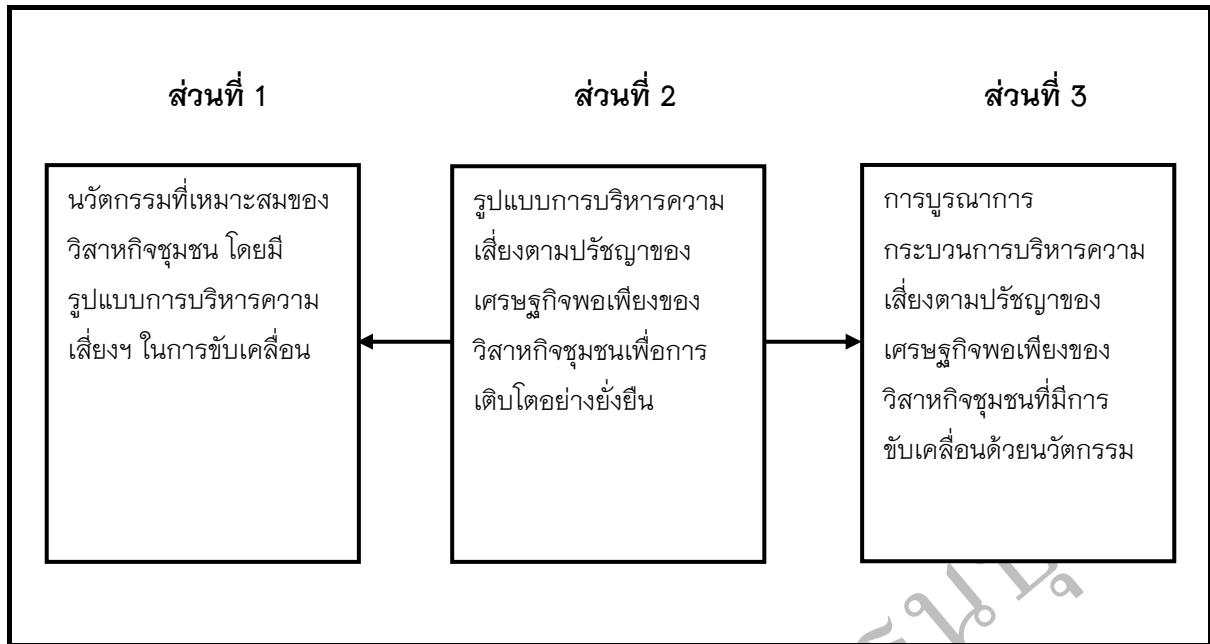

ภาพ 15 รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของวิสาหกิจชุมชน

2. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเติบโตของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

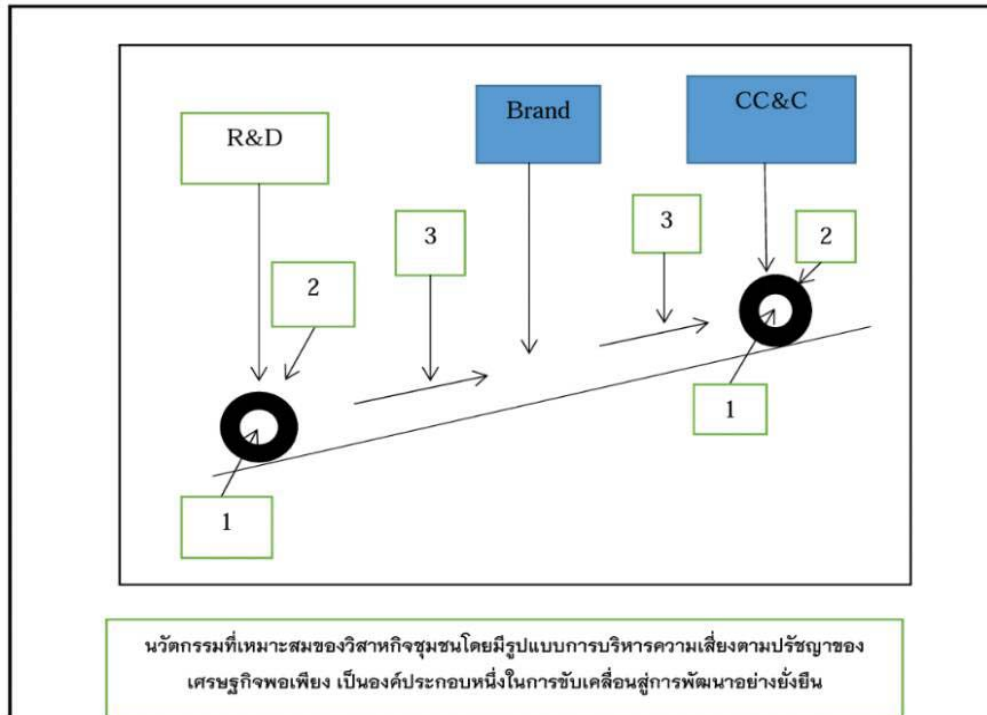
จากการศึกษาหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการดำเนินงานตามกรอบด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันด้านความรู้ คุณธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับประเทศ โดยมีเป้าหมายให้เกิดความสมดุลสู่ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ซึ่งได้นำมาประยุกต์สู่ความยั่งยืนทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน โดยการพัฒนาตัวแบบการประเมินความเสี่ยง และรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจ และรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามจากการประเมินความเสี่ยงของวิสาหกิจชุมชนพบว่า วิสาหกิจชุมชนยังมีปัจจัยความเสี่ยงหลายด้าน ทั้งด้านการจัดการ การเงิน การผลิต การตลาด การบริการ และเทคโนโลยี การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนให้เกิดความสมดุล ทั้งด้านการทำให้เกิดธุรกิจ เกิดรายได้อย่างต่อเนื่อง เกื้อกูลชุมชนและสังคม และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องมีการบริหารขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม สร้างความเข้มแข็ง และความสามารถในการแข่งขันในอนาคต

การพัฒนาและเติบโตของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน การที่จะบูรณาการได้นั้น จากการศึกษาวิจัยผลการวิจัยสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชน จำเป็นต้องนำแนวความคิดเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ที่เป็นการจัดการและดำเนินการที่ขับเคลื่อนนวัตกรรม (Innovation - Driven) นั้นเอง นวัตกรรมจึงเป็นวิธีการและเป็นการกระทำการสร้างสิ่งใหม่ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือนำมาเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น การนำนวัตกรรมไปประยุกต์และบูรณาการการจัดการของวิสาหกิจชุมชนอาจถูกจำกัดด้วยเวลา สถานที่ และบริบทของวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกัน ซึ่งกระบวนการประยุกต์ใช้นวัตกรรมนั้นจากการเริ่มต้น (Initiation) หลังจากนั้นจึงเป็นการนำไปปฏิบัติ (Implement) เมื่อได้นำไปใช้ประโยชน์ จะต้องมีการเผยแพร่ (Diffusion) ทั้งนี้ นวัตกรรมที่เกิดจากการสร้างองค์ความรู้ใหม่ มักจะเกิดจากแรงผลักดันจากการวิจัย (Research Push) ซึ่งจากการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จนกระทั่งการจัดทำโครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 โครงการ ทำให้เกิดการบูรณาการองค์ความรู้ใหม่ ของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน ดังภาพ 16 นี้ ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นการบูรณาการการบริหารความเสี่ยง ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมที่เหมาะสมของวิสาหกิจชุมชน ส่วนที่ 2 เป็นรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน และส่วนที่ 3 เป็นการบูรณาการกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนที่มีการขับเคลื่อนนวัตกรรมที่เหมาะสม

ภาพ 16 การบูรณาการองค์ความรู้ของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 1

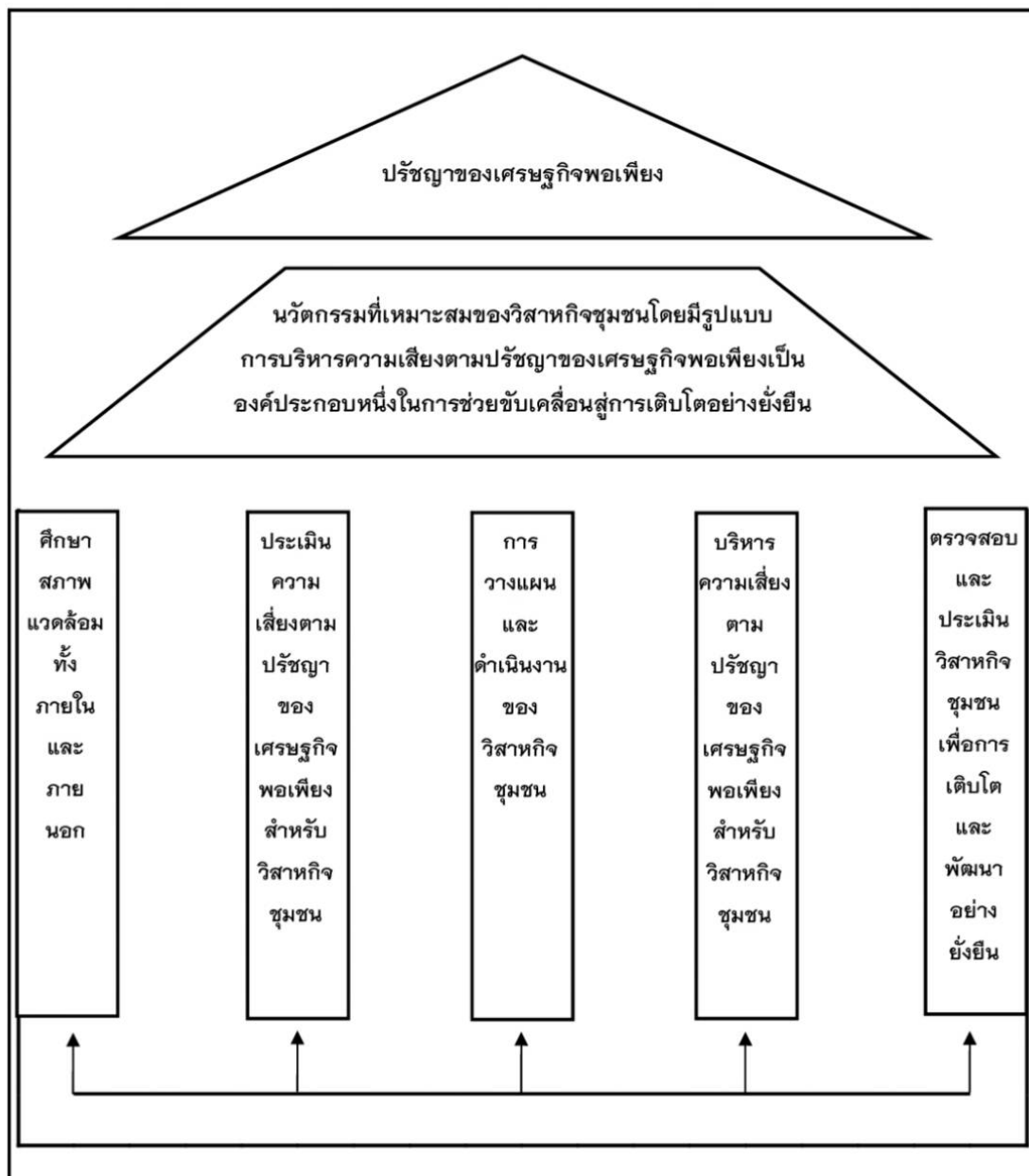

การบูรณาการนวัตกรรมในการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน นวัตกรรมที่เหมาะสมของการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนโดยใช้รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการช่วยขับเคลื่อนสู่การพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน

วงล้อเปรียบเสมือนวิสาหกิจชุมชนที่จะต้องหมุนหรือดำเนินงานไปอย่างต่อเนื่อง แต่หาก ไม่พัฒนางล้อ จะหมุนอยู่กับที่ ดังนั้นการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน [1] คือ วิสาหกิจชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ + บริการไปยังวิสาหกิจชุมชน [2] คือ วิสาหกิจชุมชนที่มีบริการ + ผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนจะต้องเริ่มจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการของวิสาหกิจชุมชน โดยที่แนวโน้มในปัจจุบันผลิตภัณฑ์จะต้องมีส่วนของการบริการรวมอยู่ หรือหากเป็นการบริการจะต้องมีส่วนของผลิตภัณฑ์ร่วมอยู่ด้วย เมื่อมีการพัฒนารวมทั้งอาจใช้วิธีการ R&D (การวิจัยและพัฒนา) เพื่อช่วยให้ผลิตภัณฑ์และบริการ สามารถออกสู่ตลาดเพื่อนำเสนอต่อลูกค้า กล่าวโดยสรุป วิสาหกิจชุมชนจะต้องสร้าง พัฒนาผลิตภัณฑ์ และบริการให้เป็นสิ่งเดียวกัน รวมทั้งมีการ R&D (วิจัยและพัฒนา) ผลิตภัณฑ์และบริการอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามเมื่อวงล้อได้เคลื่อนไปเป็นวิสาหกิจชุมชน [3] หมายถึง วิสาหกิจชุมชนที่มีการนำรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชน (จากงานวิจัยโครงการย่อยที่ 1) มาใช้เพื่อนำมาปรับปรุงวิสาหกิจชุมชนไปจนถึงสามารถที่จะสร้าง Brand (แบรนด์) ได้

วงล้อของวิสาหกิจชุมชนที่มีแบรนด์ จะช่วยสร้างความจดจำลักษณะตราสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีความประทับใจและสามารถนำไปสู่ความจงรักภักดีที่ลูกค้ามีต่อวิสาหกิจชุมชนได้ หลังจากนั้นวิสาหกิจชุมชนจะต้องพัฒนาต่อไป โดยผ่านรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชน(จากงานวิจัยโครงการย่อยที่ 1) เพื่อไปสู่ปลายทางที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน นั่นคือ วิสาหกิจชุมชนจะต้องมี CC & C (ซีซี แอนด์ ซี, Collaboration, Coepetition and Customer network) ความร่วมมือของวิสาหกิจชุมชนที่ต้องมีทั้งต่อมิตรและคู่แข่ง การสร้างการแข่งขัน รวมทั้งสร้างเครือข่ายกับลูกค้า ซึ่งหากวิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินงานได้จนถึงจุดนี้แล้วนับได้ว่าจะทำให้เกิดการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 2

ส่วนที่ 3

การสร้างความเติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืน เปรียบเสมือนบ้านที่จะต้องมีพื้นที่แข็งแรง มีเสาที่มั่นคง มีชุดโครงหลังคาที่ทำหน้าที่ปกป้องแสงแดด และพายุฝนได้ ดังรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเติบโตและพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ที่มีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการปกป้องให้มีการบริหารอย่างถูกทิศทาง มีนวัตกรรมที่เหมาะสมของวิสาหกิจชุมชนโดยมีรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการช่วยขับเคลื่อนสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน

นวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนมีลักษณะเป็นวงล้อ เปรียบเสมือนวิสาหกิจชุมชนที่จะต้องหมุนหรือดำเนินงานไปอย่างต่อเนื่อง แต่หากไม่พัฒนาวงล้อจะหมุนอยู่กับที่ ดังนั้นการขับเคลื่อนจะต้องเริ่มจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการของวิสาหกิจชุมชน โดยที่แนวโน้มในปัจจุบันผลิตภัณฑ์จะต้องมีส่วนของการบริการรวมอยู่หรือหากเป็นการบริการจะต้องมีส่วนของผลิตภัณฑ์ร่วมอยู่ด้วย เมื่อมีการพัฒนารวมทั้งอาจใช้วิธีการ R&D (การวิจัยและพัฒนา) เพื่อช่วยให้ผลิตภัณฑ์และบริการ สามารถออกสู่ตลาดเพื่อนำเสนอต่อลูกค้า อย่างไรก็ตามเมื่อวงล้อได้เคลื่อนไปจะต้องนำรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชน (จากงานวิจัยโครงการย่อยที่ 1) มาใช้เพื่อนำมาปรับปรุงวิสาหกิจชุมชนไปจนถึงสามารถที่จะสร้าง Brand (แบรนด์) ได้ วงล้อของวิสาหกิจชุมชนที่มีแบรนด์ จะช่วยสร้างความจดจำลักษณะ มีความประทับใจ และสามารถนำไปสู่ความซื่อสัตย์ที่ลูกค้ามีต่อวิสาหกิจชุมชนได้ หลังจากนั้นวิสาหกิจจะต้องพัฒนาต่อไป โดยผ่านรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชน(จากงานวิจัยโครงการย่อยที่ 1) เพื่อไปสู่ปลายทางที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน นั่นคือ วิสาหกิจชุมชนจะต้องมี CC & C (ซีซี แอนด์ ซี, Collaboration, Coopetition and Customer network) ความร่วมมือของวิสาหกิจชุมชนที่ต้องมีทั้งต่อมิตรและคู่แข่ง การสร้างการแข่งขัน รวมทั้งสร้างเครือข่ายกับลูกค้าได้

ในส่วนของการบริหารความเสี่ยงจะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน หรือ เสาทั้ง 5 ต้นซึ่งประกอบด้วย

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของวิสาหกิจชุมชน
2. การนำแบบประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชน ไปทำการประเมินองค์ประกอบต่างๆของวิสาหกิจชุมชน
3. การวางแผนและดำเนินงาน ในขั้นตอนนี้ วิสาหกิจชุมชนจะทำงานโดยใช้ข้อมูลความเสี่ยงในการกำหนดกลยุทธ์แผนงานและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้
4. การบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตหรือสร้างการบริการที่ตรงตามความต้องการของลูกค้ามากขึ้น
5. การตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานซึ่งจะเน้นการประเมินเพื่อสร้างการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ การดำเนินการในทุกขั้นตอนจะต้องทำโดยยึดตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชนนี้ รวมทั้งการนำผลในการตรวจสอบและประเมินไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนสามารถทำได้อย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนได้ในที่สุด

รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาทางเศรษฐกิจพอเพียงการเติบโตอย่างยั่งยืน ที่แสดงในภาพ 16 นี้ มีความสมบูรณ์ในตัวเอง เนื่องจากมีคำอธิบายไว้ในภาพแล้ว ทั้งนี้การที่จะนำรูปแบบดังกล่าวนี้ยังคงจำเป็นที่จะต้องประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งจะต้องมีการระดมสมองของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมกับลักษณะทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนนั้นๆอีกด้วย

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ มีดังนี้

1. การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 : เพื่อสร้างผลงานวิจัยในโครงการย่อย 3 โครงการ

การสร้างผลงานวิจัยโครงการย่อย 3 โครงการ แต่ละโครงการได้สร้างผลงานสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และมีการสรุปผลภาพรวมของทั้ง 3 โครงการ ด้านรูปแบบการวิจัย สรุปผลการวิเคราะห์ความเสี่ยง และสรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยง โดยแต่ละโครงการได้มีการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ในบทที่ 2 ส่วนภาพรวมของผลงานวิจัยทั้ง 3 โครงการย่อยสอดคล้องกับการสำรวจของวิสาหกิจรายย่อยในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2551 : 1v-1X) ที่ทำการศึกษาการวิจัยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อย พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจรายย่อยส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษา อายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป เคยทำงานอาชีพอื่นมาก่อน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ ทั้งจากความรู้ จากครอบครัว และการทำงาน ในฐานะลูกจ้าง อาศัยเพียงทักษะขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการและใช้ความชำนาญของผู้ประกอบการ และไม่ได้เน้นใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ หรือเครื่องจักรที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่ซับซ้อนมากนัก รวมถึงการใช้ออมที่เก็บสะสมเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญเพื่อเริ่มต้นในการประกอบกิจการเป็นของตัวเอง อย่างไรก็ตามการเริ่มต้นกิจการนั้นมิได้อยู่ในรูปแบบทางการ เนื่องจากผู้ประกอบการทำการ ประกอบกิจการด้วยตัวเอง หากพิจารณาในแง่ของการบริหารจัดการและลักษณะการประกอบกิจการวิสาหกิจรายย่อยส่วนใหญ่จะเป็นกิจการที่มีเจ้าของกิจการทำหน้าที่ทุกอย่างในกิจการ นับตั้งแต่การผลิตไปถึงการขายสินค้าและบริการ ดังนั้น ความอึดออดของกิจการจึงขึ้นอยู่กับ ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการของตัวผู้ประกอบการเป็นหลัก ประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความโปร่งใสในการบริหารจัดการ กล่าวคือ เก็บร้อยละ 80 เป็นผู้ประกอบการที่ไม่มีการจัดทำบัญชีใดๆ เลย ซึ่งทำให้ยากที่จะรับรู้รายรับและรายจ่ายจากการประกอบกิจการ และน่าจะเป็นอุปสรรคในการวางแผนอนาคตของกิจการด้วย และเป็นสิ่งที่สังเกต

เพิ่มเติมว่า กิจการวิสาหกิจรายย่อยส่วนใหญ่เปิดทำการทุกวัน วันละมากกว่า 10 ชั่วโมง นอกจากนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจรายย่อยส่วนใหญ่ยังมีเป้าหมายการประกอบกิจการเพียงเพื่อให้มีรายได้ สำหรับเลี้ยงดูครอบครัวมากกว่าจะคาดหวังให้มีการขยายกิจการใหญ่โต

คุณลักษณะของกิจการวิสาหกิจรายย่อยที่ไม่ต้องใช้เงินลงทุนและเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีมากนัก โดยเฉพาะในภาคการค้าและการบริการส่วนบุคคล จึงทำให้กิจการเหล่านี้เกิดขึ้นได้ง่าย โดยเฉพาะในภาคการค้าและการบริการส่วนบุคคล จึงทำให้กิจการเหล่านี้เกิดขึ้นได้ง่าย และเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว แต่เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ไม่ได้สร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการที่เด่นชัด จึงทำให้ผู้ประกอบการต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงจากกลุ่มประกอบการประเภทเดียวกัน ดังนั้น หากจะทำให้ผู้ประกอบการอยู่รอดได้อย่างยั่งยืนในภาวะการแข่งขันที่รุนแรงจากจำนวนผู้ประกอบการที่เพิ่มขึ้นมานั้น จึงต้องได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายต่างๆ ตัวอย่างเช่น การหาทำเลที่ตั้งกิจการที่มีลูกค้าเข้าถึงได้ง่าย การเข้าถึงแหล่งสินเชื่อเพื่อเงินลงทุนและเงินหมุนเวียนที่เพียงพอ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพในการบริหารที่โปร่งใส และมีประสิทธิภาพของตัวผู้ประกอบการ เช่น จัดทำบัญชีเพื่อให้รู้สถานะของธุรกิจและสามารถบริหารต้นทุนให้ต่ำลง สามารถขยายตลาด และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นเรื่องสำคัญ

ส่วนปัญหาหรือข้อจำกัดที่สำคัญของวิสาหกิจรายย่อย 3 ประการ ได้แก่

1) ด้านการเงิน : แม้ว่าวิสาหกิจรายย่อยจะใช้เงินลงทุนและเงินหมุนเวียนไม่สูงนัก แต่วิสาหกิจรายย่อยยังพบข้อจำกัดในด้านเงินลงทุน กล่าวคือ ขาดแคลนทุนและการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อในระบบ จึงทำให้ต้องอาศัยการกู้ยืมจากญาติ และแหล่งสินเชื่อนอกระบบ ทั้งนี้ความต้องการช่วยเหลือจากภาครัฐที่วิสาหกิจรายย่อยส่วนใหญ่ต้องการ คือ ต้องการความช่วยเหลือเรื่องสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเป็นลำดับแรก

2) ด้านการบริหารจัดการและการตลาด : ผู้ประกอบการวิสาหกิจรายย่อยจำนวนมาก มีปัญหาด้านการตลาด โดยที่อันดับแรกเป็นปัญหาด้านจำนวนคู่แข่งที่เพิ่มขึ้น อันดับสองเป็นเรื่องของลูกค้าน้อยลง ทำให้ขายไม่ดี นอกจากนี้ทำเลที่ตั้งของกิจการไม่ดี ส่งผลกระทบต่อผลการประกอบการ เนื่องจากทำเลที่ไม่ดีส่งผลทำให้ขายสินค้าได้น้อยลง ประกอบกับค่าเช่า/ค่าเช่าสถานที่ประกอบการแพงเกินไป ตลอดจนยังคงบริหารงานแบบครัวเรือน ส่วนใหญ่มิได้จัดบันทึกบัญชี ทำให้ไม่ทราบสถานะของธุรกิจอย่างแท้จริง นอกจากนี้วิสาหกิจรายย่อยยังขาดการรวมกลุ่มเครือข่าย ไม่สามารถบริหารต้นทุนให้ต่ำลง และแข่งขันกับธุรกิจอื่นได้ สิ่งที่วิสาหกิจรายย่อยต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาด ได้แก่ เรื่องความรู้เกี่ยวกับการขยายฐานลูกค้าและสถานที่ทำการค้า

3) ด้านศักยภาพการผลิตและการให้บริการ : องค์ความรู้และศักยภาพการบริหารของผู้ประกอบการวิสาหกิจรายย่อยยังมีจำกัด ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจอาศัยความรู้ ทักษะอย่างง่าย จึงมีสินค้าและบริการที่เรียบง่าย ขาดการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ สิ่งที่วิสาหกิจ

รายย่อยต้องการความช่วยเหลือส่งเสริมความรู้ทางด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ทางการตลาด ความรู้ด้านการบริหารจัดการ และความรู้เกี่ยวกับการขยายฐานลูกค้า

ส่วนการบริหารโครงการย่อยนั้น ได้ดำเนินการบริหารตามช่วงเวลาว่างของผู้วิจัยในโครงการย่อย ซึ่งสภาพการวิจัยบริหารงานวิจัยด้านการประสานงานและที่ปรึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญของชุดโครงการวิจัยนี้ แต่สามารถทำได้ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร พงศ์ภิญโญโอภาส (2556, น.71-72) ที่ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารงานวิจัย ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำการควบคุม การประสานงาน มีการปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิจัยวิจัยวิจัย ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย เทคโนโลยี และอำนาจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลังจากโครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 โครงการ ได้จัดทำรายงานเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานบริหารการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี นักวิจัยชุดโครงการวิจัยจึงได้นำโครงการวิจัยย่อยดังกล่าวมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้จากการวิจัยโดยใช้กลไกที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (2558, น.20) ที่ได้จัดทำคู่มือการบริหารงานวิจัยที่มีการนำเสนอระบบและกลไกการรวบรวมวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้จากงานวิจัยหรือสร้างสรรค์เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ โดยเป็นความร่วมมือของนักวิจัยกับหน่วยงาน โดยนักวิจัยจะเป็นผู้ที่รายงานที่สมบูรณ์ และหน่วยงานจะเป็นผู้ตรวจสอบรายละเอียดและความสมบูรณ์ของรายงานนั้น

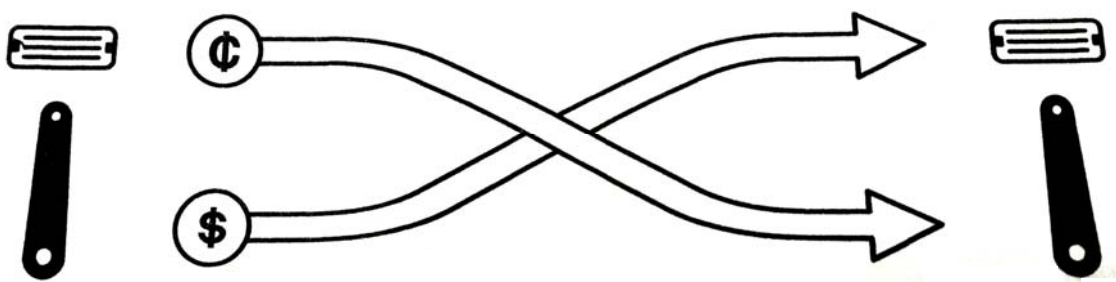
2. การอภิปรายผลงานตามวัตถุประสงค์ที่ 2 : เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเติบโตของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

การบูรณาการการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน โดยมุ่งเน้นไปที่การใช้หลักการบริหารความเสี่ยงและการดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ชุดโครงการวิจัยได้นำเสนอในการบูรณาการนวัตกรรมที่เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการช่วยขับเคลื่อนสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน โดยสร้างรูปภาพเป็นวงล้อเปรียบเสมือนวิสาหกิจชุมชนที่จะต้องหมุนหรือดำเนินงานไปอย่างต่อเนื่อง แต่หากไม่พัฒนาวงล้อจะหมุนหยุดอยู่กับที่ ดังนั้นการขับเคลื่อนจะต้องเริ่มจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการของวิสาหกิจชุมชน โดยที่แนวโน้มในปัจจุบันผลิตภัณฑ์จะต้องมีส่วนของการบริการรวมอยู่ หรือหากเป็นการบริการจะต้องมีส่วนของผลิตภัณฑ์ร่วมอยู่ด้วย เมื่อมีการพัฒนารวมทั้งอาจใช้วิธีการ R&D (การวิจัยและพัฒนา) เพื่อช่วยให้ผลิตภัณฑ์และบริการสามารถออกสู่ตลาดเพื่อนำเสนอต่อลูกค้า อย่างไรก็ตามเมื่อวงล้อได้เคลื่อนไปจะต้องนำรูปแบบการ

บริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชน (จากงานวิจัยโครงการย่อยที่ 1) มาใช้เพื่อนำมาปรับปรุงวิสาหกิจชุมชนไปจนถึงสามารถที่จะสร้าง Brand (แบรนด์) ได้

วงล้อของวิสาหกิจชุมชนที่มีการสร้างแบรนด์ จะช่วยสร้างความจดจำลักษณะ มีความประทับใจ และสามารถนำไปสู่ความจงรักภักดีที่ลูกค้ามีต่อวิสาหกิจชุมชนได้ หลังจากนั้นวิสาหกิจชุมชนจะต้องพัฒนาต่อไป โดยใช้รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน (จากงานวิจัยโครงการย่อยที่ 1) เพื่อไปสู่ปลายทางที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน นั่นคือ วิสาหกิจชุมชนจะต้องมี CC & C (ซีซี แอนด์ ซี, Collaboration, Coopetition and Customer network) ความร่วมมือของวิสาหกิจชุมชนที่ต้องมีทั้งต่อมิตรและคู่แข่ง การสร้างความร่วมมือ การแข่งขัน รวมทั้งสร้างเครือข่ายกับลูกค้า ซึ่งหากวิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินงานได้จนถึงจุดนี้แล้วนับได้ว่าจะทำให้เกิดการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน

รูปแบบดังกล่าวเปรียบเสมือนนวัตกรรมการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับรูปแบบ (โมเดล) นวัตกรรมขององค์การธุรกิจทั่วไป ซึ่งทำการคิดค้นและสร้างนวัตกรรมเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินธุรกิจ ดังเช่น Larry Keeley (2558, น.20) เขียนหนังสือเรื่องลิขรูปแบบการสร้างนวัตกรรมและนำเสนอว่าบริษัทยิลเลตต์ได้สร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างผลกำไรให้กับกิจการตามภาพที่ไม่สลับซับซ้อน แต่สามารถสร้างผลกำไรอย่างมหาศาลให้กับบริษัท รวมทั้งยังคงใช้ในปัจจุบัน เป็นโมเดลนวัตกรรมการสร้างกำไร ดังภาพ 17

ภาพ 17 โมเดลนวัตกรรมการสร้างกำไรของบริษัทยิลเลตต์

ที่มา : Lawy Keeley (2558)

โดยที่บริษัทยิลเลตต์ (Gillete) ได้สร้างนวัตกรรมโมเดลการสร้างกำไร “ด้ามจับและใบมีดโกน” อันโด่งดัง และเป็นเอกลักษณ์ของบริษัทยิลเลตต์ได้เปลี่ยนแนวคิดอุตสาหกรรมไปอย่างสิ้นเชิง ตั้งแต่อุตสาหกรรมพรีนเตอร์ไปจนถึงเครื่องทำกาแฟ หัวใจหลักของนวัตกรรมนี้ช่างเรียบง่าย นั่นคือ ผลิตภัณฑ์หลักขายในราคาต่ำ (หรือแจกฟรี) ก่อนจะกอบโกยผลกำไรจากวัสดุสิ้นเปลืองที่ต้องมาใช้อุปกรณ์เหล่านั้นซ้ำแล้วซ้ำอีก

นวัตกรรมการจัดการวิสาหกิจชุมชนโดยบูรณาการองค์ความรู้ด้านบริหารความเสี่ยง การดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืนที่นำเสนอในรูปแบบตามผลการวิจัยของชุดโครงการวิจัยนี้ เมื่อพิจารณาถึงผลที่ได้รับจากการนำรูปแบบนวัตกรรมการจัดการวิสาหกิจชุมชนนี้ไปใช้งาน แล้วจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับแผนที่เดินทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม (2555, น.21) ได้นำเสนอสาระสำคัญไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

สาระสำคัญของแผนที่เดินทางเศรษฐกิจพอเพียง

วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยมีสังคมและวัฒนธรรมตามแนวทางพอเพียง มีภูมิคุ้มกันที่ทำให้อยู่ดีมีสุข ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ มีความสมดุลของการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เป็นธรรมมีความมั่นคงทางสังคม มีความยั่งยืนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวะก้าว 20 ปีในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

- ปีที่ 1-5 แปลงแผนที่เดินทางสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างพื้นฐานสามห่วงสอนเงื่อนไขของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน องค์กร ด้วยการสร้างการเปลี่ยนแปลงภายในและปรับโครงสร้างภายนอก เพื่อให้ปัจเจก ครอบครัว ชุมชน องค์กร เกิดการตระหนักรู้ (awareness) และการกำหนดตนเองที่จะปฏิบัติ (commitment) ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- ปีที่ 6-10 ขยายผลเพื่อสร้างสังคม เศรษฐกิจที่เป็นธรรม การเมืองเพื่อประชาชน และการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน
- ปีที่ 11-15 พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรอย่างมั่นคงและยั่งยืน
- ปีที่ 16-20 สู่วัฒนธรรมเป็นสุข มีภูมิคุ้มกันและสมดุลในทุกมิติ

ยุทธศาสตร์ 5 ปีแรก ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. ยกกระดับคุณธรรมในสังคม โดยสร้างวัฒนธรรมชุมชน วัฒนธรรมองค์กร ให้มีคุณธรรมเป็นพื้นฐาน และสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารภาครัฐ
2. สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. พัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น
4. ส่งเสริมการเมืองในระดับประเทศแบบมีส่วนร่วมให้เพิ่มมากขึ้น และส่งเสริมให้เกิดการเมืองท้องถิ่นแบบสมานฉันท์ให้ครอบคลุมในพื้นที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
5. พัฒนาทรัพยากร การจัดการพลังงาน ชยะและมลภาวะ
6. ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจให้เพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

แต่ละยุทธศาสตร์จะประกอบด้วยกลยุทธ์และแผนงานในระยะ 5 ปี

จะเห็นได้ว่า หากนำไปปฏิบัติและได้ผลอย่างจริงจังแล้ว จะลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ และสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสามารถขยายผลสู่ความยั่งยืนได้ (ระยะยุทธศาสตร์ 5 ปี แรก และปีที่ 6-10) สำหรับรายละเอียดการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนนั้น เมื่อมีระบบการบริหาร ความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชนเป็นเทคนิคการจัดการที่ช่วยทำ ให้วิสาหกิจชุมชน มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมานิต กิตติจุงจิต (2555, น.214-216) ที่นำเสนอในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : วิธีชีวิตแห่งความ สมดุล โดยนำเสนอไว้ว่า เมื่อชุมชนมีวิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้น จำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการ เพราะหากไม่มีการบริหารจัดการอย่างถูกต้องแล้วจะไม่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชนได้ ทั้งนี้เสนอรายละเอียดของบริหารจัดการไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. มีบุคคลรับผิดชอบในระดับต่างๆ และมีวิธีการบริหารจัดการทรัพยากร เช่น บุคลากร ทุน สถานที่ เครื่องมือ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ

2. จัดบรรยากาศแนวราบ มีการบริหารแบบเอื้ออำนาจ (Empower) ภายใน ชุมชน หรือให้แต่ละส่วนมีอำนาจในการบริหารตนเอง (ซึ่งฝ่ายบนใช้ระบบการทำงานและการ ตรวจสอบเพื่อบริหารจัดการ) นอกจากนี้ยังใช้วิธีการส่งเสริมให้กำลังใจมากกว่าการควบคุมหรือ สั่งการ

3. ดำเนินการให้กิจกรรมจัดการความรู้แฝงอยู่ในงานประจำ เช่น การ สังเกตการณ์ทำให้เกิดความรู้ใหม่ๆ การทดลองที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายมากนัก เป็นสิ่งที่ควรทำเพื่อหาวิธีที่ ดีที่สุด

4. จัดการศึกษาอบรม สัมมนา ให้ความรู้เชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้ ทำงานในชุมชนสามารถทำงานเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ เป็นองค์กรที่เรียนรู้ตลอดชีวิต รู้จักการ วางแผนในการทำงาน รู้จักการบริหารงาน การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม รักความก้าวหน้า รัก การทำงานเป็นชีวิตจิตใจ มีความรับผิดชอบ ฯลฯ เมื่อผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ทำงานในชุมชนได้รับการ อบรมที่มีประสิทธิภาพ พลังแห่งความสร้างสรรค์ ความกระตือรือร้น ความทุ่มเทจะเกิดขึ้น นั้น หมายถึงองค์กรได้เกิดบุคลากรที่มีคุณภาพขึ้น ย่อมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กรและชุมชน สอดคล้อง กับข้อคิดเห็นของจินตนา กาญจนวิสุทธิ (2558, น.148) ที่สรุปไว้ว่า วิสาหกิจชุมชนบนฐานปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เน้นความพอเพียงแบบพื้นฐานและแบบก้าวหน้า มีความพร้อมและ ศักยภาพในการวางแผน และการนำสู่การปฏิบัติการแก้ปัญหาชีวิตจริง ตามขั้นตอนการจัด กระบวนการเรียนรู้ สร้างและใช้ความรู้ตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกัน สร้างพันธมิตรร่วมกันระหว่างกลุ่ม/เครือข่าย อย่างเอื้ออาทร มีการดำเนินงานหรือกิจกรรม อย่างมีเหตุผล ด้วยความรอบคอบและเกื้อกูลกัน เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก โดยสร้างความ มั่นคงทางรายได้ มีความใฝ่รู้ และดำเนินกิจกรรมด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีความสามัคคีและ

ช่วยเหลือกัน ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี แม้สภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถ
ใช้ภูมิปัญญาและความรู้ที่ได้สั่งสมถ่ายทอดกัน เพื่อสืบสานในการประกอบอาชีพ รวมทั้งใช้
หลักธรรม และน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างมี
ความสุข

ถึงแม้ความแตกต่างในเรื่องของพื้นที่ของประเทศไทยจะมีความแตกต่างกันสูง ซึ่ง
สามารถแบ่งได้ออกเป็นหลัก 3 พื้นที่ คือ เขตกรุง เขตเมือง และเขตชนบท แต่ในทุกพื้นที่ยังคงมีการ
รวมตัวกันของชุมชน และมีวิสาหกิจชุมชนในทุกเขตเช่นกัน รวมทั้งการที่ประเทศไทยเป็นประเทศ
ขนาดเล็ก การพัฒนาพื้นที่และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีจึงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในทุก
พื้นที่และทุกชุมชนมีการใช้อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีจำนวนมาก
ดังนั้นในอีกไม่นานนักเศรษฐกิจของไทยจะขยับเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลในอีกไม่ช้า หรือกล่าวได้ว่า
เศรษฐกิจไทยจะไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัล ดังที่รัฐบาลพยายามที่จะดำเนินการสู่ Thailand 4.0 หรือการ
เปลี่ยนชื่อกระทรวงมาเป็นกระทรวงดิจิทัลนั่นเอง วิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นหน่วยเศรษฐกิจหรือกลไก
เศรษฐกิจฐานราก ย่อมได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจดิจิทัล และต้องเผชิญกับสิ่งต่างๆมากมายที่มา
ในรูปของนวัตกรรมและเทคโนโลยี สอดคล้องกับที่ Don Tapscott ได้เขียนไว้ในเรื่องเศรษฐกิจดิจิทัล
โดยมี พรรคักดิ์ อรุณจิตชัยรัตน์ (2559, น.77-78) ได้แปลสรุปตามและอธิบายเศรษฐกิจยุคใหม่ คือ
เศรษฐกิจดิจิทัล ระบุว่า ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาเน้นชัดเจนว่าการปฏิวัติที่เกิดขึ้นทุกครั้งต้องอยู่บนการ
มีเครื่องมือชนิดใหม่ใช้งาน (ยุคหิน, ยุคไฟ, ยุคเหล็ก) นำไปสู่การพัฒนาสังคมและความมั่งคั่งแบบ
ใหม่ ดังนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า ยุคใหม่ที่มาถึงนี้คือ ยุคของทรายทุกๆ อย่างในโลกใบนี้กำลัง
เปลี่ยนแปลงโฉมไป เพราะผลึกของทรายเศรษฐกิจยุคอินเทอร์เน็ตตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิ่งที่เข้าใจได้
ง่ายมากที่สุด มันคือ ตัวเลข 0 กับ 1 เท่านั้นเอง เพียงแต่มันรวมตัวสร้างเป็นระบบเลขฐานสองขึ้นมา
เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างถูกอธิบายได้ด้วยชุดของตัวเลข 1 กับ 0 แล้ว มันก็ใช้ส่งผลไปในระบบคอมพิวเตอร์
ด้วยรหัสสัญญาณทางไฟฟ้า “สูง” และ “ต่ำ” หรือ “เปิด” กับ “ปิด” เพื่อใช้แทนตัวเลข “1” กับ “0”
เมื่อเวลาผ่านไป แทนที่ระบบตัวเลขฐานสองจะใช้งานเพียงแค่แสดงค่าของตัวเลขและตัวหนังสือ มัน
เริ่มแสดงผลของกราฟ รูปภาพ จนถึงสื่อที่มีเวลามาเกี่ยวโยง เช่น วิดีโอคลิป เป็นต้น โดยการแปลง
เสียงพูดของคนเป็นสัญญาณดิจิทัลเป็นชุดของตัวเลขมากมายจัดเก็บเอาไว้ตามช่วงเวลา แล้วเปลี่ยน
กลับมาเป็นเสียงมนุษย์ได้อีกครั้งหนึ่ง

ในสมัยอดีต ข้อมูลต้องเป็นสิ่งจำเป็นที่จับต้องได้ การนำเสนองานในห้องประชุมต้องใช้
แผ่นใส หมุนโทรศัพท์คุยกัน ส่งจดหมายใส่ซอง แล้วไปล้างอัดรูปที่ร้านเพื่อให้ได้ภาพออกมา เป็นต้น
แต่ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ทุกอย่างอยู่ในรูปดิจิทัลหมดแล้ว ด้วยเหตุผลหลายๆประการ และการ
วิเคราะห์เนื้อหาของโครงการวิจัยย่อย ชุดโครงการวิจัยจึงนำเสนอการบูรณาการองค์ความรู้ใน
รูปแบบของนวัตกรรมการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนที่ใช้หลักการบริหารความเสี่ยงและ

แนวความคิดการดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชน) มาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในนวัตกรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืนได้จะต้องมีการสร้าง Brand นำไปสู่ CC & C การที่วิสาหกิจชุมชนดำเนินการตามนวัตกรรมจะทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโครงสร้างชุมชนเข้มแข็ง และนำไปสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนได้ในที่สุด สอดคล้องกับศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2552, น.54) ได้ทำการศึกษาในเรื่องวิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานรากและพบว่า หลักคิดและการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบบองค์รวมที่ยั่งยืน โดยอาศัยความมั่นคงและยั่งยืนจากหลักเอาชุมชนเป็นศูนย์กลาง มีดังนี้

1. ปัญหาวิกฤติของสังคมไทยเป็นปัญหาโครงสร้าง การแก้ปัญหาแท้จริงควรเน้นที่โครงสร้างชุมชน/สังคม
2. พบว่า ชุมชนที่มีโครงสร้างเข้มแข็งของตนเอง สามารถยืนหยัดอยู่ได้ท่ามกลางวิกฤติเศรษฐกิจสังคมที่เสื่อมโทรม
3. พบว่า การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นยุทธศาสตร์ยุทธวิธีที่สำคัญ ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จ

ในท้ายที่สุดแล้วการพัฒนาและการเติบโตอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากขาดความร่วมมือของชุมชนนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการดำเนินการชุดโครงการ

องค์ความรู้ที่สำคัญที่ได้จากชุดโครงการวิจัยและโครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 โครงการที่สำคัญ คือ องค์ความรู้ด้านการประเมินและบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไปใช้งานได้กับวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นหน่วยธุรกิจที่เป็นฐานรากของประเทศ รวมทั้งจัดเป็นธุรกิจประเภทขนาดเล็กและจิ๋ว ทั้งนี้การที่จะผลักดันให้ธุรกิจฐานรากของประเทศมีความเข้มแข็งให้ได้จำเป็นจะต้องสร้างคนรุ่นใหม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน และวิสาหกิจชุมชนเหล่านี้ อย่างไรก็ตามการบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนนั้น โดยปกติจะต้องผ่านการจัดการความรู้ (Knowledge Management, KM) เนื่องจากงานของวิสาหกิจชุมชนเป็นเพียงบทหนึ่งของกระบวนการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งวิสาหกิจชุมชนเป็นเรื่องของการดำเนินธุรกิจซึ่งเป็นเรื่องการค้าขาย การตลาด การเงิน การบัญชี และอื่นๆ ดังนั้นการสร้างฐานข้อมูลเพื่อเป็นการจัดการความรู้ จึงค่อนข้างกระจัดกระจาย รวมทั้งการใช้แนวคิดหรือหลักคิดที่แตกต่างกันตามหน่วยงาน หรือปรัชญาการทำงานที่แตกต่างกัน เช่น หลักว่าด้วยการเอาชุมชนเป็นศูนย์กลางที่เป็นการสร้างวิสาหกิจชุมชน

ที่อาศัยความร่วมมือของชุมชนที่มีโครงสร้างที่แข็งแกร่ง หรือวิสาหกิจชุมชนที่ต้องการการพัฒนาไปสู่ระบบธุรกิจชุมชน และเข้าสู่ระบบทุนนิยมในที่สุด แต่ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดใด โลกในปัจจุบันที่เทคโนโลยีก้าวมาในทุกชุมชน ทุกหมู่บ้านเข้ามาอย่างรวดเร็วจนข้อดีของเทคโนโลยีถูกแปลงไปเป็นข้อเสียอย่างกว้างขวางและนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมของชุมชนได้

ในส่วนของ Thailand 4.0 เศรษฐกิจดิจิทัล และการจัดการนวัตกรรมที่กำลังเป็นที่สนใจ และจะต้องนำมาปรับใช้กับวิสาหกิจชุมชนนั้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้จากการท่องจำ มาสู่กระบวนการคิด ซึ่งจะทำให้บุคลากรที่ทำงานในวิสาหกิจชุมชน ก้าวข้ามจากการรับรู้จากการท่องจำสู่การคิดค้น และจะนำไปสู่การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งจะสามารถนำแนวคิดจากนวัตกรรมชุดโครงการวิจัยนำเสนอนี้มาขับเคลื่อนให้เกิดเป็นรูปธรรม ตัวอย่างง่ายๆ เช่น ผลลัพธ์ของวิสาหกิจชุมชนจะทำอย่างไรให้มีการบริการร่วมเพื่อให้ทุกส่วนเป็นสิ่งที่เดียวกับสะดวกสำหรับลูกค้าในชุมชนและการสร้าง Brand ที่จะทำให้ลูกค้าจดจำเป็นต้น ทั้งนี้หน่วยงานที่ดูแลวิสาหกิจชุมชนจะต้องเข้าใจในเรื่อง Thailand 4.0 เศรษฐกิจดิจิทัล และการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนด้วยนวัตกรรม เพื่อจะได้ถ่ายทอดไปสู่ผู้บริหารงานของวิสาหกิจชุมชนได้ในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำโครงการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยในเรื่องดังนี้

1. การขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนสู่การพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยนวัตกรรม การบริหารความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน
2. การสร้างฐานข้อมูลเพื่อการจัดการความรู้ สำหรับวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างแนวคิดที่เหมาะสม ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ